

de grondslag van geijkte Nederlandse waarden aan een nieuwe toekomst te bouwen'; hij herinnerde ook aan 'de echt-Nederlandse grondslagen van zelfdoen en verdraagzaamheid' – en wie in die tijd van 'verdraagzaamheid' repte, wees elke vorm van Jodenvervolgning principieel af.

Het artikel verscheen op een zaterdag. Kennelijk pleegden commissarissen en de directie onderling overleg want op maandag 15 juli kreeg Rooy 'scherpe kritiek' in ontvangst te nemen, 'waarop ik', aldus zijn relaas in '45,

'mijn besluit nam, weg te gaan, want de heren wilden mij in een richting dwingen die ik niet wilde. De directie zat met de handen in het haar en vroeg mij wat er nu gebeuren moest. Ik heb gezegd dat er één oplossing was, nl. opheffing van de courant. De directie weigerde dit; men was van mening dat de oorlog slechts kort zou duren en men wilde de apparatuur behouden.¹ Er werd een uitvoerig beroep op mij gedaan, op dit besluit terug te komen. Ik gevoelde: wanneer ik toegeef, kan ik misschien een artikel schrijven dat nog wel door de beugel gaat, maar men zal steeds verder gaan. Toen is de naam van Huyts naar voren gekomen, niet door mij in de eerste plaats'² –

en die naam moest bij buitenstaanders wel de grootst mogelijke verbazing wekken.

★

Mr. J. Huyts, redacteur van de *NRC* voor Oost-Europa, had zich sinds het einde van de jaren '20 een vurig bewonderaar van de Sowjet-Unie getoond; hij had herhaaldelijk de Sowjet-Unie bezocht en werd door menigeen als een agent van de Russische geheime dienst beschouwd; met anderen was hij eind '39 uit het Comité van Waakzaamheid gezet. Huyts was een vreemdsoortige intellectueel. Maakte het in augustus '39 tot stand gekomen Duits-Russisch bondgenootschap het hem in de zomer van '40 gemakkelijk, opeens met sympathie van Duitsland te gewagen? Het had er alle schijn van. Hij had althans in juni en juli al enkele artikelen in de geest van het 'nieuwe Europa' geschreven die Rooy geweigerd had op te nemen: van de buitenwacht wist niemand hoe Huyts over de toestand was gaan denken.

Het was voor Rooy een heel probleem wat hij moest doen. Hij pleegde overleg met Swart. Zij waren het er over eens dat de *NRC* moest blijven

¹ Met die apparatuur werden ook *De Maasbode* en *De Rotterdammer* gedrukt die beide door het bombardement van 14 mei hun bedrijfsinstallaties verloren hadden.

² Notulen van de eerste vergadering van de zuiveringscommissie ad hoc der *Nieuwe Rotterd. Crt.*, 15 aug. 1945, p. 4 (a.v.).